

Estrelles, joves i un futur fosc

Són massa pocs els artistes que es dediquen al teatre que puguin omplir una platea amb el seu nom estampat en un cartell, i això es deu, bàsicament, al fet que els joves no han tingut tantes oportunitats com els vells. Són tan importants, però, les estrelles?

Per Andreu Gomila

Novembre de 2002, Teatre Lliure, a Gràcia. Àlex Rigola estrena *Juli Cèsar*, un muntatge que podríem qualificar de fundacional del teatre català del segle XXI. En el repartiment hi ha Julio Manrique, Pere Arquillué, Nao Albet, Cristina Genebat, Ferran Carvajal, Mireia Aixalà, Xavier Ripoll, David Selvas i Eugeni Roig. Les crítiques són extraordinàries. I l'obra comença una gira internacional (Roma, Lilla, Sant Petersburg, etc.) que acabarà el gener de 2005 a la sala Fabià Puigserver amb un repartiment format per alguns repetidors (Arquillué) i molts intèrprets nous, entre els quals hi ha Joan Carreras i Ivan Benet.

Aleshores, el 2002, molts no tenien ni 30 anys i ja començaven a comptar amb el fervor dels espectadors. Tots ells, gairebé vint anys després, són actors i actrius reconeguts i alguns dels quals són, fins i tot, estrelles. És a dir, artistes a qui els productors van al darrere perquè, si els contracten, s'asseguren que el públic hi estarà interessat i l'obra sortirà bé, ja que han demostrat una solvència contrastada i carreguen moltes funcions damunt les espatlles.

Aquell *Juli Cèsar* va marcar, en molts aspectes, un canvi generacional. Poc temps després Rigola, amb 33 anys, assumiria la direcció del Lliure i el consolidaria. Des d'aleshores no s'ha produït cap fenomen semblant al nostre teatre. Hi va estar a prop la primera companyia jove del Lliure de la dècada passada, que comptava amb Laura Aubert, Javier Beltrán, Paula Blanco, Pol López, Mima Riera i David Verdaguer, gràcies, sobretot,

a *Victòria d'Enric V* (2014) i al posterior *Hamlet* (2016), que no va ser una creació d'aquella companyia, però afegia Maria Rodríguez, Marc Rius i Pau Vinyals a l'equació. Totes dues estaven dirigides per Pau Carrió.

La diferència entre aquell *Juli Cèsar* i aquell *Victòria d'Enric V* és que Carrió no va assumir acte seguit les regnes del Lliure i no es va "forçar" el canvi generacional. I tots aquells actors han anat treballant i han anat fent-se un lloc, però sense l'esplendor dels seus germans grans. Alguns ja voregen la quarantena i no sé si podem parlar d'estrelles. Aubert, López i Verdaguer s'hi acosten, però són només tres intèrprets en la trentena amb talent de les desenes que hi ha pujant cada nit a escena al nostre país.

Correm el risc de plantar-nos al 2025 i comprovar que el nostre esquifit *star system* està una mica envellit. I, aleshores, ens preguntarem què ha passat. És veritat que per sota tenim actors i actrius com Elisabet Casanovas, Laia Manzanares, Greta Fernández, Guillem Balart, Elena Martín, Francesc Cuéllar, Elena Tarrats i Carlos Cue-

Pere Arquillué fent 'Juli Cèsar', amb direcció d'Àlex Rigola, al Teatre Lliure el 2002.

ROS RIBAS

→ vas. Però si els mirem de prop comprovarem que s'han fet un lloc a base de força i empena en un sistema teatral i audiovisual que s'assembla molt al capitalisme salvatge. Qui els ha ajudat? Com han arribat fins aquí?

A tot Europa hi ha ascensors que ajuden. Aquí ja no hi són. Ni a la televisió. *Merlí* va ser l'últim i encara ha d'arribar l'hora que neixi un altre producte audiovisual *mainstream* que serveixi per desplegar una nova generació d'intèrprets. Perquè no oblidem que, aquí, l'únic que garanteix que un actor o una actriu pugui fer-se vell treballant és el teatre.

La televisió i el cinema són llançadores meravelloses per assolir popularitat, i sempre van mancats de joves. Però estan farcits de "peces" intercanviables. El problema de molts intèrprets passa per fer-se grans. Només amb el teatre tenen una via per aconseguir-ho. Només els que saben (i po-

DAVID RUANO

1. Elisabet Casanovas va protagonitzar el *Kassandra* de Sergio Blanco al TNC.
2. *Animal negre tristesa*.
3. Guillem Balart i Moha Amazian a *Carrer Robadors*, de Julio Manrique.
4. Pol López a *Victòria d'Enric V*, amb direcció de Pau Carrió, al Lliure el 2014.

DAVID RUANO

ROS RIBAS

den) anar de la pantalla a l'escena i viceversa se'n surten. Quedar-se amb el teatre, si tens 28 anys, és una operació de risc. Fer només tele o cine, també. Amb l'afegit que, avui dia, a Catalunya es roden poques pel·lícules i poques sèries. Les plataformes són a Madrid i moltes de les productores que treballaven aquí, també se n'hi han anat.

En aquests vint anys, de *Juli Cèsar* ençà, el sistema ha canviat. I parlar de *star system*, segurament, ja és una bajanada. Sobretot perquè, en desaparèixer els mecanismes de protecció, ha triomfat el campí qui pugui. Les companyies han substituït els teatres i les marques col·lectives tornen a tenir força. La prova la tenim amb *La Perla 29*, *La Calòrica* o *La Ruta 40*, *Sixto Paz* o *La Ve-*

ronal. Però també amb *Íntims Produccions* o els *VVAA*. Els directors i els equips habituals que treballen amb ells, ahora, han guanyat pes.

Gaudim d'una constel·lació d'intèrprets que no necessiten cap estrella per pujar a un escenari i triomfar. A *Animal negre tristesa*, per exemple, n'hi ha vuit d'extraordinaris, cadascú amb la seva motxilla, que ho fan millor que ningú. A *Desig*, tenim una Laura Conejero que ens manté clavats a la cadira molt ben acompanyada per Raimon Molins, Carles Martínez i Anna Sahun. Podríem repassar la cartellera.

Sobta que els teatres encara demanin als directors els noms dels intèrprets a l'hora de tirar endavant un muntatge quan són ben pocs (i granadets) els que arrosseguen el públic amb la seva presència. La capacitat de formar un bon equip hauria de ser el més important de tot, a banda de la proposta artística i què vols explicar.

Ara mateix, tanmateix, no hi ha cap llançadora teatral. Ni T6, ni Kompanyia, ni res. I això ho pagarem, tard o d'hora. A mi, per exemple, m'encantaria veure una companyia jove d'un teatre públic amb un Moha Amazian, una Tai Fati i una Tamara Ndong. Gaudirien de les oportunitats que el sistema els veta i podrien aprendre molt. Però hem decidit que això sigui la selva. Ja ens ho trobarem. •